

”Behovet kommer inte minska”

13 april 2025

Länk till artikeln i Örnsköldsviks Allehanda: <https://www.allehanda.se/2025-04-13/behovet-kommer-inte-minska/?shareSource=sharebutton>

Ideella krafter, fler anställda eller ta hjälp av extern aktör.

Örnsköldsvik behöver fler förvaltare, frågan är hur det ska gå till.

– Det är många människor i samhället som har behov av hjälp och stöd, säger Ulrika Edman.

”Jag är framförallt en orädd person som inte är rädd att ta konflikter när jag tycker det är befogat”, säger Ulrika Edman som nyligen tillträdde som ny ordförande för överförmyndarnämnden i Umeåregionen.

Bild: Johanna Dyrén

ÖA har tidigare skrivit om de två fall i Örnsköldsvik där det privata företaget Optio har agerat förvaltare över två privatpersoner.

Det har också skrivits om de politiska turerna att få fler anställda till förvaltarenheten i Örnsköldsvik, för att inte behöva ta extern hjälp från privat aktör.

Läs också: ”Vi kommer inte ge oss”

Men vem som äger frågan är komplex, samtidigt som individer står i kö i väntan på att få hjälp med sina behov.

Örnsköldsvik ingår i Umeåregionens överförmyndare, vars nämnd nyligen har fått en ny ordförande.

Umebon Ulrika Edman (MP) har jobbat politiskt sedan 1998 och har suttit på de flesta uppdrag som kan tänkas.

Från äldreomsorgen till funktionshinderomsorgen. Från biståndshandläggare till stödperson inom slutenvården, för att nämna några.

– Det är nog ingenstans som jag inte har suttit. Mitt fokus har alltid varit att jobba för den lilla människan, säger Ulrika Edman när hon besöker Örnköldsvik.

En god man eller förvaltare kan ta på sig uppdrag att hjälpa en eller flera individer som behöver hjälp att navigera i samhället.

Något som Ulrika beskriver som en viktig del av välfärdssamhället, men som få pratar om eller har låg kunskap kring. Därför behöver frågorna få mer uppmärksamhet, samtidigt som kunskapen ökar och lagstiftningen uppdateras.

– Nu när jag har fått den här rollen måste jag ta chansen att bidra till det, säger Ulrika Edman.

Lagstiftningen, som bygger på att ideella krafter kliver in och hjälper till att täcka behovet, har över hundra år på nacken. Sedan lagen stiftades har samhället blivit digitalt, och svårare att navigera i.

– Praktiska saker, myndighetskontakter och bara få sina grundläggande behov tillgodosedda så kan man behöva den digitala strukturen som finns i dag. Det är många människor i samhället som har behovet av hjälp och stöd.

Ulrika Edman rekommenderar alla att skriva en framtidsfullmakt, för att säkerställa att en eller flera närstående kan hjälpa till om man själv plötsligt inte skulle klara av det.

Bild: Johanna Dyrén

I sin roll som ordförande är samverkan nyckelordet, och då med de kommuner som ingår i Umeåregionen. Det är inget solouppdrag, menar Edman.

– Men det har också sina utmaningar. Det vill säga; vem är det som styr, vem betalar och hur riggar vi en struktur som alla kan ta del av, där alla vinner.

Samtliga regioner i Sverige står inför liknande prövning, och behöver bena ut hur de bättre ska bygga ett samhälle som tar hand om utsatta människor.

– Eftersom lagstiftningen bygger på ideellt arbete så är utmaningen i dagens tid är att hitta människor som räcker upp handen och vill hjälpa till.

– Behovet kommer inte minska. Det handlar om hur vi ska organisera behovet i framtiden för att säkerställa individers mänskliga rättigheter.

En annan nöt att knäcka enligt Ulrika är finansieringen. Om välfärdssamhället inte enbart ska byggas på ideella krafter behöver Umeåregionen stärka förutsättningarna för att kunna ha anställda personer för ändamålet.

Det vill säga de förvaltarenheter där personer är anställda att bistå dem med behov. Enheterna har dock inte vuxit i samma takt som behoven av förvaltare har ökat.

– Det är här vi ser privata aktörer som kliver in och erbjuder sina tjänster till en kanske dubbelt eller tre gånger så hög kostnad för att göra ett viktigt och komplext arbete.

Ulrika Edman betonar dock att privata aktörer inte nödvändigtvis inte behöver vara något negativt.

– Det finns människor i behov av ställföreträdare och behovet är stort. Och det kan vara mycket kompetenta människor som arbetar i de här företagen och kliver in.

Problemet uppstår när förvaltaren sitter någonstans i världen och ska agera för en individ som lever i ett samhälle.

– Man kan inte träffa individen, säkerställa att den personliga omsorgen finns där, eller att personen har det bra på andra sätt. Det är ett bekymmer, säger Ulrika Edman.

– Det kan finnas specifika undantagsfall eller giltiga skäl. Men att göra det som en praxis är varken ekonomiskt hållbart, eller medmänskligt okej.

Therese Andersson från Degerfors flyttades av sin förvaltare i hemlighet till Örnsköldsvik. Något som har uppmärksammats i ett reportage av Uppdrag Granskning.

Bild: Skärmdump SVT / Uppdrag Granskning

Skulle en förvaltare missköta sitt uppdrag är det inte företaget som granskas, utan individen berättar Ulrika Edman.

Kan överförmyndarnämnden välja bort en sån individ?

- Absolut, och det är överförmyndarens roll att säkerställa huvudmannens rättigheter och omsorg.
- Samtidigt har vi ett landskap där man nästan ska vara tacksam för att någon ställer upp och vill göra det är uppdraget. För det är så lagstiftningen ser ut.

Fördelen med de privata aktörerna enligt Edman är att överförmyndarnämnden då får en prislapp på vad det alternativet kostar.

- Tycker vi att det blir för dyrt, då måste vi hitta alternativ. Och det är två saker; att fler räcker upp handen och tar på sig uppdrag, eller att fler personer anställs på förvaltarenheter.

Jobbar ni för att nå ut till fler i Umeåregionen?

- Ja, men jag tror vi måste göra mer. Alla goda idéer är välkomna.